

Pasningsvejledning

Cyprinider

- til det beplantede stueakvarium

Cyprinider omfatter over 2000 arter af barber, danioer, rasboraer, zebrafisk, doktorfisk, labeoer og mange andre. Fra venstre mod højre; 1. række (øverst): *Barbus hulstaerti* (afrikansk sommerfuglebarbe), *Danio rerio* (zebrafisk), *Dawkinsia filamentosa* (sortplet-/trådfinnebarbe). 2. række: *Dravidia fasciata* (glødeplet-/melonbarbe), *Epalzeorhynchus bicolor* (rødfinnet/rødhalet hajbarbe), *Oreochromis mossambicus* (sortfinnet barbe). 3. række: *Pethia padamya* (uoff. navn: odessa-/rubinbarbe), *Puntius oligolepis* (ø-barbe), *Rasbora kalochroma* (klovnrasbora). 4. række: *Systomus pentazona* (fembåndet barbe), *Tanichthys micagemmae* (uoff. navn: vietnamesisk skybjerg; korea-variant), *Trigonostigma hengeli* (hengels rasbora). Foto: F. Ingemann Hansen

- 1 Dyreart
- 2 Fuldvoksen størrelse
- 3 Forventet levealder
- 4 Anbefalet størrelse og indretning af akvarium
- 5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur
- 6 Stimulering og behov for motion
- 7 Fodring
- 8 Sociale behov
- 9 Formering og yngelpleje
- 10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel
- 11 Øvrige informationer

1 Dyreart

Typiske barber (Barbinae)

Barbus callipterus (uoff. navn: afrikansk klippebarbe), *B. fasciolatus* (blåstribet barbe), *B. hulstaerti* (afrikansk sommerfuglebarbe), *B. jae*, *B. macrops*

Dawkinsia arulius (vimpelbarbe), *D. filamentosa* (sortpletbarbe, trådfinnebarbe), *D. tambraparniei*.

Alle arter var tidligere *Puntius* spp.

Om karpfisk

Karpfisk-ordenen (Cypriniformes) omfatter over 3000 arter fordelt på 11 familier, der inkluderer karper, elritser, smerlinger, sugekarper og algeædere.

Karpfisk er formodentligt én af de ældste nulevende grupper af benfisk og findes i hele verden, undtagen Sydamerika og Australien. Artsantallet er størst i Asien.

Cyprinider omfattes af karpfiskfamilien (Cyprinidae), der er den mest artsrige familie blandt alle kendte fisk med over 2000 arter af barber, danioer, rasboraer, zebrafisk, løjer, elritser, bitterlinger, guldfisk, koi, grundlinger, skybjerg, doktorfisk, labeoer m.fl.

Populære akvariefisk

Visse cyprinider er meget populære som akvariefisk og ofte blandt dem, man starter med. Disse inkluderer pragt-, purpur- og kilepletbarbe, forskellige danioer (inkl. zebrafisk) og rasboraer, samt skybjergfisk.

Dravidia fasciata (tidl. *Puntius fasciatus*; glødepletbarbe, melonbarbe)

Oreochthys cosuatis (sortfinnet barbe), *O. crenuoides*

Pethia bandula, *P. conchoni* (pragtbarbe), *P. cumingii* (Ceylon-barbe, cumings barbe), *P. erythromycter* (uoff. navn: læbestiftbarbe), *P. gelius* (dværgbarbe), *P. narayani* (uoff. navn: regnbuebarbe), *P. nigrofasciata* (purpurbarbe), *P. padamya* (uoff. navne: odessa-/rubinbarbe), *P. phutonio* (pletlet sejlbarbe), *P. stoliczkana* (uoff. navne: ragoon/solpletbarbe), *P. ticto* (topletbarbe, topletlet barbe)

Alle arter var tidligere *Puntius* spp.

Puntius bimaculatus, *P. binotatus*, *P. denisonii*, *P. everetti* (klovnbarbe), *P. lateristriga* (t-båndsbarbe), *P. lineatus* (linjebare), *P. oligolepis* (tidl. *Barbus oligolepis*; ø-barbe), *P. sachsii* (messingbarbe), *P. sahyadriensis*, *P. semifasciolatus* (brokadebarbe, grøn kinabarbe), *P. titteya* (stregbarbe, titteya-barbe), *P. vittatus* (stribearbe)

Systemus anchisporus, *S. hexazona* (seksbåndet barbe, seksbåndsbarbe), *S. partipentazona* (siambarbe), *S. pentazona* (fembåndet barbe, fembåndsbarbe; uoff. navn: Borneobarbe), *S. rhomboocellatus*, *S. tetrazona* (Sumatrabarbe, tigerbarbe)

Alle arter var tidligere *Puntius* spp.

Danioer

Danio aesculapii, *D. albolineatus* (blå danio), *D. choprae* (uoff. navn: rubin danio), *D. dangila*, *D. erythromicron* (tidl. *Microrasbora erythromicron*), *D. feegradei*, *D. kerri* (ø-danio), *D. kyathit* (uoff. navn: orangefinnet leoparddanio), *D. margaritatus* (tidl. *Celestichthys margaritatus*; uoff. navn: celestial perle danio), *D. meghalayensis*, *D. nigrofasciatus* (pletlet danio; uoff. navne: dværgdanio, punkteret danio), *D. rerio* (zebrafisk; den fremavlede variant "frankei" kaldes leoparddanio), *D. roseus* (uoff. navn: rosa danio), *D. tinwini*

Devario acuticephala, *D. aequipinnatus* (kæmpedanio, stor danio), *D. annandalei*, *D. assamensis*, *D. auropurpureus*, *D. browni*, *D. chrysoaeniatus*, *D. devario* (devario-danio), *D. jayarami* (tidl. *Inlecypris jayarami*), *D. maetaengensis*, *D. malabaricus* (malabarbarbe, malabardanio), *D. pathirana*, *D. regina* (dronningdanio), *D. shanensis*, *D. sondhii*, *D. xyrops*

Rasboraer

Bemærk, at de fleste arter tidligere var *Rasbora* spp., men nu er opdelt i forskellige slægter.

Boraras brigittae (uoff. navn: moskitobarbe), *B. maculatus* (uoff. navn: dværg rasbora), *B. merah*, *B. micros*, *B. naevus*, *B. urophthalmoides*

Brevibora dorsiocellata (øjeplettrasbora; uoff. navne: lygteøjerasbora, blåøjet rasbora)

Microdevario gatesi, *M. kubotai*, *M. nana*
Alle arter var tidligere *Microrasbora* spp.

Microrasbora microphthalmia, *M. rubescens*

Rasbora borapetensis (rødhalet rasbora), *R. daniconius* (guld-/sortstregtet rasbora), *R. einthovenii* (diamantrasbora; uoff. navn: længdebåndet rasbora), *R. elegans* (pragtrasbora, topletlet rasbora), *R. kalochroma* (klovnrasbora), *R. rubrodorsalis*, *R. trilineata* (saksehale, sakshalerasbora)

Rasboroides vaterifloris (perlemor-rasbora, perlemorsrasbora)

Sundadanio axelrodi

Bemærk!

Cypriniden *Barbonymus schwanenfeldii* (brasenbarbe) ses ofte at blive solgt som unge (4-5 cm lange) under flere uofficielle populærnavne, bl.a. "silverdollar". Da arten kan blive op til 35-40 cm lang som fuldvoksen, er den særdeles uegnet til det normale beplantede stueakvarium og dermed ikke omfattet af denne vejledning.

Også andre cyprinider, der kan blive meget store, er ikke omfattet her, da de kræver et meget stort akvarium.

Kun arter, der vil trives i et beplantet stueakvarium af en rimelig størrelse, er omfattet af denne vejledning.

Naturlig udbredelse

Langt de fleste af disse cyprinider, og karpesfisk generelt, er naturligt udbredt i Asien, størstedelen i den sydøstlige del. De fleste arter er her vidt udbredte, men nogle har en mere begrænset udbredelse i Asien. Læs mere i afsnit 11.

Enkelte cyprinider i denne vejledning forekommer naturligt i andre dele af verden:

I Afrika (primært den vestlige og/eller centrale del) lever *Barbus*-, *Barboides*-arterne, *Chelaethiops bibie* og *Engraulicypris sardella* (sidstnævnte dog i den sydøstlige del).

I Mellemøsten lever *Garra rufa*.

I det meste af Europa forekommer *Phoxinus phoxinus*.

I Nordamerika og Mexico lever *Cyprinella lutrensis*, *Dionda episcopa* og *Notropis chrosomus* naturligt (*N. chrosomus* dog ikke i Mexico).

Trigonostigma espei, *T. hengeli* (hengels rasbora), *T. heteromorpha* (kilepletbarbe)

Trigonopoma pauciperforatum (tidl. *Rasbora pauciperforata*; glødelysrasbora)

Øvrige cyprinider (labeoer, løjer, algeædere, elritse, skybjerg m.fl.)

Aphyocypris lini (venusfisk)

Barboides britzi, *B. gracilis*

Barilius barna, *B. bernatziki*, *B. dogarsinghi*

Chela cachius (uoff. navn: glasbarbe)

Chelaethiops bibie

Crossocheilus latius, *C. oblongus* (falsk/siamesisk flyvende ræv, siamesisk prydfinnebarbe), *C. reticulatus*

Cyprinella lutrensis (amerikansk rødfinnebarbe; uoff. navne: nordamerikansk løje, amerikansk regnbuebarbe)

Dionda episcopa

Eirmotus furvus, *E. insignis*, *E. isthmus*, *E. octozona*

Engraulicypris sardella (uoff. navn: søsardin)

Epalzeorhynchus bicolor (rødfinnet/rødhalet hajbarbe, rødhalet; uoff. navne: rødhalet labeo, ildhale), *E. frenatus* (grøn labeo, rubin-labeo), *E. kalopterus* (flyvende ræv), *E. munense* (brun labeo/læbebarbe; uoff. navn: regnbue ildhale)

Esomus danricus (stor flyvebarbe), *E. lineatus* (stribet flyvebarbe), *E. metallicus* (sølvflyvebarbe)

Garra bicornuta, *G. flavatra* (uoff. navn: regnbue algeæder), *G. poecilura*, *G. rufa* (uoff. navn: doktorfisk)

Horadandia atukorali (uoff. navn: Ceylon dværgbarbe)

Laubuca dadiburjori (tidl. *Chela dadiburjori*), *L. laubuca* (indisk glasbarbe)

Notropis chrosomus (uoff. navn: regnbue løje)

Phoxinus phoxinus ((europæisk) elritse)

Pseudorasbora parva (båndgrundling)

Parachela siamensis

Sawbwa resplendens

Tanichthys albonubes (skybjergfisk; uoff. navne: hvid skybjerg, kardinalfisk), *T. micagemmae* (uoff. navn: vietnamesisk skybjerg), *T. thacbaensis*

2 Fuldvoksen størrelse

De fleste cyprinider har kun skæl på kroppen og ikke hovedet.

Hos mange karpfisk er hunnen tydeligt kraftigere i bugpartiet, hvor hannerne er slankere. Derudover er hannerne i nogle tilfælde mere intensive i farverne. Farverne

Naturlige levesteder

Cypriniderne i denne vejledning lever alle i ferskvandsmiljøer. *Chela cachius*, *Crossocheilus latius*, *Dawkinsia filamentosa*, *Esomus lineatus*, *Horadandia atukorali*, *Laubuca laubuca*, *Microdevario nana*, *Phoxinus phoxinus*, *Puntius vittatus* og *Rasbora daniconius* kan af og til også findes naturligt i brakvand.

For de fleste cypriniders vedkommende er levestederne søer, damme, floder, vandløb, bække og/eller kanaler, typisk med et godt plantedække og en god vegetation, der giver gode skygge- og skjulemuligheder. Nogle arter kan også findes i vådlandsområder, sumpe og rismarker.

Størstedelen af cyprinider lever i svagtstrømmende eller stillestående vand (i floder og vandløb findes disse forhold ved bredderne). Enkelte arter lever dog, hvor strømmen er moderat eller sågar kraftig.

Det weberske apparat

Fælles for karpfisk, karpelaks, maller og elektroål/knivfisk er det weberske apparat, som forbinder svømmeblæren med det indre øre og bevirker, at fiskene har en god hørelse og kan registrere højfrekvente lyde.

Svømmeblæren, som de fleste (men ikke alle) benfisk har, fungerer til at justere fiskens opdrift, sådan at den på enhver dybde kan holde sig "svævende".

Se billeder af en lang række af arterne i [billedgalleriet](#) i afsnit 11.

og mønstrene varierer meget arterne imellem (se [billedgalleriet](#) afsnit 11). Visse arter kan skifte/intensiveres i farven (bl.a. i forbindelse med yngleadfærd), f.eks. *Pethia conchoni* (pragtbarbe), *P. nigrofasciata* (purpurbarbe) og *Puntius semifasciolatus* (grøn kinabarbe).

Den fuldvoksne totale kropslængde varierer mellem 1,5 og 20 cm, afhængig af arten.

De mindste arter (ca. 1,5-4 cm) er:

Barbus hulstaerti, *B. jae*, *Pethia bandula*, *P. erythromycter*, *P. phutonio*, *Systemus partipentazona*, *Danio aesculapii*, *D. erythromicron*, *D. margaritatus*, *D. tinwini*, *Boraras*-arterne, *Microdevario*-arterne, *Microrasbora*-arterne, *Rasbora rubrodorsalis*, *Rasboroides vaterifloris*, *Sundadanio axelrodi*, *Trigonostigma espei*, *T. hengeli*, *Barboides*-arterne, *Eirmotus*-arterne, *Horadandia atukorali*, *Laubuca dadiburjori*, *Sawbwa resplendens*, *Tanichthys albonubes* og *T. micagemmae*.

De mellemstore arter (ca. 8-12 cm) inkluderer:

Barbus callipterus, *B. macrops*, *Dawkinsia arulius*, *Pethia conchoni*, *P. ticto*, *Puntius lateristriga*, *P. semifasciolatus*, *Systemus pentazona*, *S. rhomboocellatus*, *Devario annandalei*, *D. assamensis*, *D. auropurpureus*, *D. devario*, *D. malabaricus*, *Rasbora daniconius*, *R. einthovenii*, *R. kalochroma*, *Barilius bernatziki*, *B. dogarsinghi*, *Engraulicypris sardella*, *Epalzeorhynchos munense*, *Garra bicornuta*, *Phoxinus phoxinus* og *Pseudorasbora parva*.

De største arter (>12 cm) er:

Dawkinsia filamentosa, *D. tamaraparniei*, *Dravidia fasciata*, *Puntius binotatus*, *P. denisonii*, *P. everetti*, *Devario aequipinnatus*, *Rasbora elegans*, *R. trilineata*, *Barilius barna*, *Crossocheilus*-arterne, *Epalzeorhynchos*-arterne (*E. munense* dog <12 cm), *Esomus danricus*, *Garra rufa*, *Laubuca laubuca* og *Parachela siamensis*.

De største arter ses sjældent i fangenskab at opnå deres maksimale fuldvoksne størrelse, som ses i naturen.

De øvrige arter bliver et sted mellem 4 og 8 cm i fuldvoksen længde.

3 Forventet levealder

De tropiske og mere varmekrævende cyprinider bliver et sted mellem 3 og 5 år, mens de større arter og især koldtvarsarterne generelt bliver meget ældre, for nogle op til 30 år eller mere.

4 Anbefalet størrelse og indretning af akvarium

Disse fisk trives godt i et beplantet akvarium og bør som udgangspunkt holdes i et sådant.

Akvariet skal være rektangulært (aldrig bowle) med bagruden blændet for indkig, og det skal stå på et fast, stabilt og stærkt stativ og underlag.

Da vandmiljøet er lettere at holde sundt og stabilt i større frem for mindre vandmasser og for at sikre rigeligt fri svømmeplads og skjulemuligheder for fiskene, anbefales som udgangspunkt et akvarium på mindst 128 L (min. 80 cm i længden), gerne større, med hensyntagen til den enkelte arts størrelse, pladsbehov, aggressivitet, og hvorvidt den kan trives med andre fisk. Se dog afsnit 5 for detaljer.

Akvariet indrettes med et skrånende bundlag af grus (10-15 cm bagerst, 4-5 cm forrest; 0,5-3 mm i kornstørrelse), en randbeplantning af større vandplanter ved bagrude og sideruder, mindre planter i bunden, og god fri svømmeplads forrest og i midten. Som dekoration, der også fungerer som skjul, kan bruges sten og trærodde. Bundlages skylles igennem for de værste urenheder, mens dekorationsgenstandene rengøres grundigt, før de kommes i akvariet.

Vandværksvand kan bruges, såfremt fiskene er vænnet til det. Temperaturen skal

Svælg-tænder til fødebearbejdelse

Karpefisk har tandlignende strukturer i svælg (‘svælg-tænder’) frem for tænder i kæberne. Føden kværnes ved hjælp af disse svælg-tænder, og hos visse af de store cyprinider (bl.a. guldfisk og koi) kan de sågar knuse hårde objekter som sneglehuse og muslingeskaller. I kæberne hos karpefisk er en hård belægning, som gør fiskene i stand til at klippe bløde plantedele af, mens nogle arter desuden har specielle munddele, så de kan gnave alger af sten og trærodde.

Mange, men langtfra alle, cyprinider har større eller mindre skægtråde i mundvigene, som bruges til at sanse og smage omgivelserne.

I det beplantede stueakvarium er det vigtigt, at fiskene har masser af både svømmeplads og skjul, samt mulighed for eventuel territorieafgrænsning og æglægning. Foto: F. Ingemann Hansen

som udgangspunkt være 23-25° C (se dog afsnit 5 for detaljer). Brug et termostatstyret varmelegeme, hvis opvarmning er nødvendig.

Akvariet skal belyses i en naturlig og fast døgnrytme (10-12 timer dagligt) med en passende lysmængde (moderat til kraftig; min. 0,4 watt x akvarievolumen i liter), så planterne kan gro. Sørg for at fiskene altid har flere skyggemuligheder (f.eks. fra flydeplanter).

Det maksimale antal fisk, man kan have i akvariet, skal beregnes som maks. 1 cm fisk pr. liter vand (på basis af artens forventede fuldvoksne størrelse) gældende for fisk, der trives fint i grupper; ved territorielle arter skal der være langt færre fisk. Ved hold af forskellige arter skal disse være naturligt fordelt i hhv. bund, midt og øverste vandlag, og arterne skal kunne trives sammen og i samme vandmiljø.

Et nyt akvarium skal modne typisk 2-3 uger, før fisk må sættes i, for at sikre at de biologiske kredsløb er stabile. Kommer fiskene fra vand, der afviger væsentligt (f.eks. i hårdhed) fra det i det nye akvarium, skal fiskene gradvist tilvænnnes akvarievandet. Er de tilvænnet nogenlunde samme slags vand som akvarievandet, bør fiskene sættes ud i akvariet hurtigst muligt, men altid roligt, så stress ved ophold i transportposen mindskes mest muligt.

Ca. 1/3 af vandet skal skiftes ca. hver 2.-4. uge afhængig af akvariets størrelse (større akvarier kræver generelt færre vandskift). Filteret renses med tempereret vand efter behov. Bundlaget renses i forbindelse med vandskift med en slamklokke, hvor de øverste par cm suges. Hvor der ikke er planterødder, renses bundlaget dybere, evt. helt i bund.

Læs meget mere om det beplantede stueakvarium på www.dyrenesbeskyttelse.dk/pasningsvejledninger/fisk/det-beplantede-stueakvarium

5 Særlige pasningsbehov, herunder krav til temperatur

Akvariestørrelse: De mellemstore arter (ca. 8-12 cm) kræver generelt et akvarium på min. 250 L (min. 1 m i længden), men gerne større. De største arter (>12 cm) skal holdes i et mindst 325 L stort akvarium (min. 1,2 m i længden). Visse meget livlige stimefisk eller aggressive/territorielle arter kræver dog relativt meget plads i forhold til deres størrelse, og der anbefales et akvarium på min. 250 L (min. 1 m i længden) til *Danio kyathit*, *Pethia erythromycter*, *P. nigrofasciata*, *Rasbora einthovenii* og *Garra flavatra*, og min. 325 L (min. 1,2 m i længden) til *Danio feegradei*, *D. meghalayensis*, *Devario assamensis*, *D. chrysotaeniatus*, *Barilius bernatziki* og *Garra bicornuta*. *Barilius dogarsinghi* trives bedst i akvarier på min. 1,5 m eller derover i længden.

Bundsstrat: Mange cyprinider kommer fra miljøer med et godt plantedække og rigeligt skygge og skjul. Udover en god beplantning (men stadig med god fri svømmeplads), sten, flydeplanter og rødder i overfladen kan det være en god idé med et mørkt substrat, så lyset ovenfra ikke reflekteres fra bunden. Derudover vil nogle arter intensiveres i farverne ved brug af et mørkere substrat og masser af skyggemuligheder. Nogle arter, f.eks. *Dawkinsia arulius*, *Pethia conchonioides*, *P. cumingii*, *P. ticto*, *Puntius oligolepis* og *P. semifasciatus*, vil også trives bedst med (evt. områder af) et fint og blødt substrat som sand, da de vil grave i bunden efter føde og dermed kan udføre denne helt naturlige adfærd.

Strømforhold: De fleste af disse cyprinider lever naturligt under svage strømforhold eller i stillestående vand og vil dermed trives bedst med kun svag cirkulation i akvariet (dog tilstrækkelig omrøring, så alle vandlag iltes). Der er dog undtagelser på arter, der i naturen lever under forhold med moderat eller kraftig strøm, og som derfor vil trives bedst med en god vandbevægelse i akvariet. De arter, der kræver nogen strøm, omfatter bl.a. *Dravidia fasciata*, *Puntius denisonii*, *Systemus tetazona*, *Danio choprae*, *D. meghalayensis*, *Devario malabaricus*, *D. regina*, *Notropis chrosomus* og *Tanichthys micagemmae*.

Temperatur: De fleste arter vil trives fint ved 23-25° C, og visse (men ikke alle) arter vil også kunne tåle lidt højere og/eller lavere temperaturer. Der er dog arter,

Biologisk kredsløb i balance

Det er vigtigt for vandmiljøet og dermed fiskenes trivsel med et balanceret biologisk kredsløb, der løbende kan fjerne giftige næringsstoffer fra vandet og producere ilt.

Dette sikres ved en god beplantning, et passende filtreringssystem (f.eks. mekanisk og biologisk), regelmæssige vandskift, og ved at undgå overfodring.

Et nyt akvarium skal modne typisk 2-3 uger, før fisk må sættes i, for at sikre at de biologiske kredsløb er stabile.

Mindre akvarier kun til erfarne akvarister

Visse af de rolige, helt små arter (<4 cm som fuldvoksne) kan eventuelt holdes i et mindre akvarium end det som udgangspunkt anbefalede (min. 128 L). Dette anbefales dog som udgangspunkt kun til erfarne akvarister, der er vant til og i stand til at opretholde et sundt og stabilt vandmiljø i mindre vandmasser.

Et mindre akvarium skal dog stadig altid sikre tilstrækkelig svømmeplads og skjul til alle fisk.

der kræver et andet temperaturinterval for at trives (nogle, men ikke alle, arter vil også kunne tåle lidt højere eller lavere temperaturer end det angivne):

24-28° C: *Oreochthys cosuatis*, *Puntius everetti*, *Systemus pentazona* (min. 26° C), *Danio nigrofasciatus*, *Boraras*-arterne (*B. brigittae* min. 25° C; *B. maculatus* maks. 26° C), *Rasbora kalochroma* (min. 25° C), *R. rubrodorsalis*, *Rasboroides vaterifloris* og *Epalzeorhynchus frenatus* (maks. 27° C)

24-26° C: *Puntius binotatus*, *Rasbora daniconius*, *Barboides gracilis*, *Crossocheilus oblongus*, *Eirmotus octozona*, *Horadandia atukorali* og *Laubuca laubuca*

22-24° C: *Barbus hulstaerti*, *Dawkinsia filamentosa*, *Pethia phutonio*, *Puntius bimaculatus*, *P. lineatus*, *P. vittatus*, *Devario aequipinnatus*, *Devario auropurpureus*, *D. jayarami*, *D. maetaengensis*, *Microrasbora microphthalmia*, *Crossocheilus reticulatus* og *Laubuca dadiburjori*

18-22° C: *Pethia conchoniensis*, *P. erythromycter*, *P. gelius*, *P. ticto*, *Puntius sahyadriensis*, *Danio choprae*, *D. dangila*, *D. meghalayensis* (maks. 21° C), *Devario acuticephala*, *D. assamensis*, *Aphyocypris lini*, *Barilius dogarsinghi*, *Notropis chrosomus*, *Phoxinus phoxinus* (maks. 20° C), *Pseudorasbora parva* og *Tanichthys albonubes*

6 Stimulering og behov for motion

Såfremt der er rigeligt skjul og skygge fra beplantning, rigelig fri svømmeplads, fodringen er varieret, og stimefisk holdes i større grupper, kræves ingen yderligere berigelse.

Langt de fleste af disse cyprinider bevæger sig primært i den midterste vandzone. Nogle arter, bl.a. *Barbus fasciolatus*, *Puntius everetti*, *P. semifasciolatus*, *Eirmotus octozona*, *Epalzeorhynchus bicolor*, *E. kalopterus*, *Garra rufa* og *Phoxinus phoxinus* bevæger sig dog typisk nær bunden, og *E. kalopterus* (flyvende ræv) ses ofte at hvile sig på finnerne på bunden. Omvendt bevæger *Devario aequipinnatus*, *D. devario*, *Trigonostigma heteromorpha* og *Laubuca dadiburjori* sig primært i den øverste vandzone nær overfladen.

De fleste fisk kan, hvis de bliver forskrækkede, finde på at springe op over vandoverfladen, hvorfor akvariet altid bør have et tætsluttende dækglas.

7 Fodring

De fleste cyprinider i naturen æder mange forskellige emner, fra forskellige plantedele, alger og zooplankton til små hvirvelløse dyr som insekter (og deres larver), orme og krebsdyr. *Pseudorasbora parva* æder også mindre fisk. Enkelte arter æder dog primært eller udelukkende vegetabilsk føde i form af plantedele og/eller alger, f.eks. *Dionda episcopa*, *Puntius vittatus*, *Crossocheilus oblongus*, mens *Engraulicypris sardella* i naturen kun æder zooplankton.

I fangenskab tager de fleste af disse cyprinider både tørfoder og forskellige hvirvelløse dyr (også i frostform), og alle typer foder bør gives varieret. Sørg for tilstrækkeligt planteføde til planteæderne.

Hos de arter, der primært lever i den øverste vandzone (se afsnit 6), skal der gives fødeemner, der ikke synker for hurtigt, for at sikre at disse fisk kan nå at indtage tilstrækkelig føde.

Der skal som udgangspunkt fodres hver dag, dog helst med en foderfri dag om ugen, da det vil være sundt for akvariemiljøet. Såfremt fiskene er i god foderstand, kan de dog sagtens klare sig i op til 10 dage uden foder.

Variierende årstemperatur

Generelt er det en god idé at variere temperaturen over året med et par grader, så der er en lidt køligere og lidt varmere periode, for således at imitere fiskenes naturlige miljø bedst muligt.

Tag hensyn til bevægelsesmønsteret

Sørg for at der både er rigelig fri svømmeplads og skjul i det vandlag, som den enkelte art naturligt bevæger og opholder sig i.

Undgå altid overfodring

Vandet kan ved overfodring let fordærves, og fiskene vil ofte blive stærkt svækkede eller dø som følge heraf.

Ved kortere ferier (<10 dage) er det derfor ofte bedre at undlade at fodre frem for at overlade fodringen til uerfarne personer.

Giv som tommelfingerregel ikke mere foder end hvad der bliver spist inden for 10-15 minutter, og eventuelt overskydende foder bør fjernes efter hver fodring.

8 Sociale behov

Langt størstedelen af disse cyprinider lever naturligt i grupper eller stimer, og de skal derfor altid holdes mindst 8, men gerne flere, artsfæller sammen, så deres naturlige sociale behov tilgodeses, og de kan udvise naturlig adfærd over for artsfæller. Holdes naturligt sociale fisk uden kontakt til artsfæller ses hos mange arter, at de ændrer adfærd, bliver mere sky og nogle udvikler sig til deciderede problemfisk, der er aggressive og jager andre fisk rundt i akvariet.

Af arter, der som voksne bliver mere territorielle og dermed skal have plads til at opretholde et individuelt territorium, kan nævnes *Epalzeorhynchos*-arterne, *Rasbora kalochroma* og *Puntius sahyadriensis*.

De fleste arter af disse cyprinider er fredelige og kan holdes med andre ikke-aggressive arter. Generelt ved artssammensætning skal man tage hensyn til arternes temperament og som udgangspunkt kun holde arter med nogenlunde samme temperament sammen. Nogle arter er naturligt sky og mere sarte, mens andre er mere livlige og robuste. Holdes arter med meget forskelligt temperament sammen, ses det ofte, at de sky arter trækker sig endnu mere tilbage og sandsynligvis stresses af tilstedeværelsen af livlige arter.

Af de mere sky og sarte arter kan nævnes *Barbus fasciolatus*, *B. hulstaerti* og *Laubuca dadiburjori*, mens de livlige og ofte mere robuste (men typisk fredelige) arter inkluderer *Barbus macrops*, *Danio rerio*, *Devario aequipinnatus* og *D. devario*.

Nogle arter, bl.a. *Barbus hulstaerti* og *Boraras*-arterne, holdes dog bedst i artsakvarier (kun én art i akvariet) eller kun med andre meget rolige fisk.

De mere territorielle/aggressive arter (se tidligere) bør kun holdes med mere robuste fisk.

Bemærk at *Pseudorasbora parva* æder mindre fisk, og dermed ikke må holdes med fisk, den kan gabe over.

Derudover er *Systemus tetrazona* en typisk finnebider og må derfor ikke holdes med langfinnede arter.

9 Formering og yngelpleje

Alle cyprinider er ægspreedere med legen (yngleadfærd op til gydning) foregående frit i vandet eller blandt vegetationen. Hannen og hunnen bruger ikke tid på yngelpleje.

At stimulere til leg kræver hos mange arter blødt, lettere surt vand og øget temperatur, mens andre arter yngler flittigt uden særlige forhold. Mange barbe-arter får udslætslignende knopper under legen, som dog forsvinder igen hurtigt. Legen indebærer for mange arter, at hannen jager hunnen rundt i noget tid, før gydningen begynder. Når de ofte flere hundrede, for nogle arter tusinder, æg (kuld størrelsen afhængig af art) samt sæden er gydet, synker de befrugtede æg til bunds, lægger sig blandt sten, grus, rødder eller plantedele. Æggene klækker efter 1-2 dage, hvorefter ungerne bliver fritsvømmende efter yderligere 1-5 dage (perioderne afhængige af art).

Opdræt sker bedst i et specielt yngleakvarium, hvor forholdene for leg og yngel er optimale, og hvor de voksne fisk kan fjernes efter gydning for at undgå, at de æder æggene. Selvom visse arter flittigt yngler i stueakvariet, vil æggene normalt hurtigt blive ædt, og det vil derfor ikke normalt resultere i unger.

10 Typiske tegn på sygdom og nedsat trivsel

Ved anskaffelse af fisk er det vigtigt kun at købe sunde og livskraftige individer. Se boksen til højre for typiske tegn på, at en fisk er syg eller svækket.

Flere arter i samme akvarium

Ved artssammensætning i selskabsakvariet bør der tages hensyn til, hvor i vandsøjlen de forskellige arter befinder sig (hhv. bund, midt og overflade), således at akvariets rummelighed udnyttes bedst muligt, og altid så overbefolkning i et vandlag undgås.

Vær opmærksom på at nærtbeslægtede arter (arter fra samme slægt) muligvis kan yngle med hinanden. For at undgå arts krydsning bør man derfor holde nærtbeslægtede arter adskilt i hver deres akvarium.

Opdræt kræver viden

Decideret opdræt af cyprinider kræver, at man på forhånd sætter sig grundigt ind i den enkelte arts behov, da dette kan variere meget arterne imellem.

Vejled dig her med specialister inden for den enkelte fiskegruppe/-art. Forhør dig evt. hos Dansk Akvarie Union for kontakt til sådanne.

For at sikre at nyindkøbte fisk ikke er smittede med en sygdom eller parasit, der let kan smitte videre til andre fisk (f.eks. fiskedræber, svamp) og dermed ødelægge et helt akvarium, holdes de isolerede i et karantæneakvarium i ca. 3 uger, før de slippes ned i akvariet til de øvrige fisk. Man afliver hver enkelt inficerede fisk ved først at give den et hårdt slag i hovedet, hvorefter hovedet umiddelbart og hurtigt afskæres med en skarp kniv. Døde fisk smides i affaldsspanden, ikke i toiletet.

Fiskedræber, der viser sig ved små hvide pletter på størrelse med saltkorn, er en meget almindeligt forekommende, dødelig og meget smitsom sygdom hos ferskvandsakvariefisk, forårsaget af en encellet parasit, der angriber fiskens krop, finner og gæller. På nuværende tidspunkt kan der ikke købes et behandlingspræparat på håndkøb mod fiskedræber, hvorfor man så vidt muligt skal undgå at få parasitten i akvariet og sørge for at fiskene altid er sunde og ikke er stressede i deres omgivelser. Rengør altid remedier og andre ting, når de bruges/flyttes mellem forskellige akvarier, og oprethold en god vandkvalitet ved jævnlige vandskift. Aquasafe eller tilsvarende produkter, der tilsyneladende stimulerer vedligeholdelsen af fiskens beskyttende slimlag og dermed øger fiskens modstandsdygtighed over for sygdomme og parasitter, kan fås i dyrehandlen.

Forkølelsespletter (en belægning af hvide/gullige udflydende pletter) kan forekomme, hvis fiskene udsættes for pludselige temperaturfald og/eller lever i overbefolkede akvarier. Svamp (vattot-lignende hvide/gullige/orange udvækster) angriber typisk svækkede fisk (f.eks. med sår), der lever i akvarier med dårlig vandkvalitet. Et behandlingspræparat findes, men der bør altid først sikres en god vandkvalitet.

11 Øvrige informationer

For kontakt til praktikere forhør dig hos Dansk Akvarie Union (www.danskakvarieunion.dk).

Asiatiske arter med begrænset udbredelse

I/nær Indien findes *Barilius barna*, *B. dogarsinghi*, *Chela cachius*, *Crossocheilus latius*, *Danio dangila*, *D. meghalayensis*, *D. rerio*, *Dawkinsia*-arterne, *Devario acuticephala*, *D. assamensis*, *D. devario*, *D. malabaricus*, *D. pathirana*, *Dravidia fasciata*, *Esomus danricus*, *E. lineatus*, *Garra bicornuta*, *Horadandia atukorali*, *Laubuca dadiburjori*, *Oreochthys crenuoides*, *Pethia bandula*, *P. conchoniensis*, *P. cumingii*, *P. gelius*, *P. narayani*, *P. nigrofasciata*, *P. phutonio*, *Puntius bimaculatus*, *P. denisonii*, *P. sahyadriensis*, *P. titteya*, *P. vittatus* og *Rasboroides vaterifloris*.

Myanmar huser en hel del endemiske arter, dvs. arter der kun findes her. Disse inkluderer *Danio aesculapii*, *D. choprae*, *D. erythromicron*, *D. feegradei*, *D. margaritatus*, *D. nigrofasciatus*, *D. tinwini*, *Devario auropurpureus*, *D. browni*, *D. shanensis*, *D. sondhii*, *D. xyrops*, *Garra flavatra*, *Microdevario gatesi*, *M. nana*, *Microrasbora rubescens*, *Pethia erythromycter*, *P. padamyia* og *Sawbwa resplendens*.

I/omkring Kina og Vietnam forekommer *Aphyocypris lini*, *Microrasbora microphthalmia*, *Puntius semifasciolatus*, *Pseudorasbora parva* og *Tanichthys*-arterne (*T. micagemmae* og *T. thacbaensis* kun i Vietnam).

Status i naturen

I forhold til mange andre grupper af fisk, vides der forholdsvis meget om cypriniders status i naturen, og langt de fleste af de arter omfattet her anses ikke som værende truet (IUCN: Least concern).

For nogle arter mangler der dog en evaluering på artens status, i mange tilfælde fordi der ikke findes tilstrækkeligt med observationer og data for de vilde bestande. De arter, hvor der mangler en officiel vurdering (IUCN: Not evaluated/Data Deficient), og som dermed kan risikere at være sjældne i naturen, inkluderer:

Sygdomstegn hos fisk

- svømningen er usikker og ukarakteristisk
- stimefisk isolerer sig og trækker bort fra flokken
- fisken er mager og lidt krumbøjjet i forhold til sine artsfæller
- bugen er udspilet, så skællene "stritter"
- kroppen er besat af hvide prikker eller pletter, der ikke hører til dens normale farvemønster
- fiskens gæller bevæger sig meget hurtigere end hos de øvrige fisk
- fisken gnubber sig mod objekter
- en fisk, der normalt svømmer frit, hviler på bunden

Introduktioner i naturen

Flere asiatiske arter er introduceret til andre steder i verden, hvor de muligvis konkurrerer med de naturligt forekommende fisk. Her kan nævnes *Danio rerio* (Colombia, Japan, Filippinerne, USA), *Puntius oligolepis* (Colombia), *P. semifasciolatus* (Hawaii og Singapore) og *Systomus tetrazona* (Australien, Colombia, Filippinerne, Puerto Rico, Singapore, Suriname).

Pseudorasbora parva (båndgrundling) er introduceret til stort set hele Europa, inklusiv Danmark, hvor de formentligt er undsluppet/udsat fra havedamshold. I Danmark anses den som en invasiv art.

Aphyocypris lini, *Barboides britzi*, *Boraras brigittae*, *B. merah*, *B. naevus*, *Cyprinella lutrensis*, *Danio feegradei*, *D. margaritatus*, *D. meghalayensis*, *D. nigrofasciatus*, *D. tinwini*, *Devario annandalei*, *D. chrysotaeniatus*, *D. jayarami*, *D. maetaengensis*, *D. shanensis*, *D. sondhii*, *Dionda episcopa*, *Eirmotus*-arterne, *Epalzeorhynchos kalopterus*, *Esomus lineatus*, *Garra rufa*, *Microrasbora microphthalmia*, *Notropis chrosomus*, *Oreochthys crenuoides*, *Pethia padamya*, *Puntius everetti*, *P. lineatus*, *P. oligolepis*, *P. sachsii*, *Rasbora einthovenii*, *R. kalochroma*, *Sundadanio axelrodi*, *Systemus*-arterne (*S. partipentazona* er dog evalueret til ikke-truet), *Tanichthys*-arterne og *Trigonostigma hengeli*.

Se hvilke arter, der er truede i naturen, i boksen til højre.

Billedgalleri

[Typiske barber \(Barbinae\)](#)

[Danioer](#)

[Rasboraer](#)

[Øvrige cyprinider](#)

Foto: F. Ingemann Hansen

Typiske barber (Barbinae)

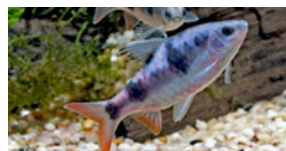
Barbus fasciolatus (blåstribede barbe)

B. hulstaerti (afrikansk sommerfuglebarbe)

B. macrops

Dawkinsia arulius (tidl. *Puntius arulius*; vimpelbarbe)

D. filamentosa (sortpletbarbe, trådfinnebarbe)

Dravida fasciata (glødepletbarbe, melonbarbe)

Oreochthys cosuatis (sortfinnet barbe)

Pethia conchonius (pragtbarbe)

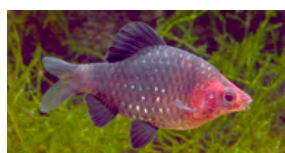
P. erythromycter (uoff. navn: læbestiftbarbe)

P. gelius (dværgbarbe)

P. narayani

P. nigrofasciata (purpurbarbe). Her i legedragt. Arten er under normale omstændigheder lys med tre lodrette, mørke striber

P. padamya (uoff. navne: odessa-/rubinbarbe)

Udryddelsestruede arter

Af cypriniderne omfattet i denne vejledning er følgende i større eller mindre grad truede i naturen:

Nær-truede (IUCN: Nearly threatened): *Boraras urophthalmoides*, *Danio aesculapii*, *D. kyathit*, *Garra bicornuta* og *G. poecilura*

Sårbare (IUCN: Vulnerable): *Barboides gracilis*, *Barilius dogarsinghi*, *Devario acuticephala*, *D. assamensis*, *D. browni*, *Epalzeorhynchos munense* og *Garra flavatra*

Truede (IUCN: Endangered): *Danio erythromicron*, *D. auropurpureus*, *D. pathirana*, *Dawkinsia arulius*, *D. tambraparniei*, *Microrasbora rubescens*, *Puntius denisonii* og *Sawbwa resplendens*

Kritisk truede (IUCN: Critically endangered): *Epalzeorhynchos bicolor* og *Pethia bandula*

Vær så vidt muligt sikker på, at fisk til akvariehold er opdrættet i fangenskab og ikke er vildtfangede. Dette gælder specielt hos de udryddelsestruede arter og de arter, hvis status i naturen ikke kendes, da de muligvis kan være meget sjældne.

Puntius binotatus

Puntius binotatus (variant med navnet "Saddelpletbarbe")

P. denisonii

P. lateristriga (t-båndsbarbe)

P. lineatus (linjebarbe)

P. oligolepis (tidl. *Barbus oligolepis*; ø-barbe)

P. sahyadriensis

P. semifasciolatus (brokadebarbe, grøn kinabarbe)

P. semifasciolatus (brokadebarbe, grøn kinabarbe; varianten "Schuberti")

P. titteya (stregbarbe, titteya-barbe)

Systemus hexazona (seksbåndet barbe, seksbåndsbarbe)

S. pentazona (fembåndet barbe, fembåndsbarbe)

S. rhombocellatus

S. tetrazona (Sumatrabarbe, tigerbarbe)

Menneske & fisk

Lokalt som maddning og/eller i madlavning (i Asien typisk i form af en slags lokal fiskesauce/pasta) bruges forskellige arter, bl.a. *Chela cachius*, *Crossocheilus reticulatus*, *Engraulicypris sardella*, *Epalzeorhynchos munense*, *Esomus metallicus*, *Laubuca laubuca*, *Parachela siamensis*, *Phoxinus phoxinus* og *Sawbwa resplendens*.

Phoxinus phoxinus også bruges som forsøgsdyr, specielt i forskning omkring sanseorganerne.

Danioer

Danio aesculapii (varianten "Pantheri")

D. albolineatus (blå danio)

D. choprae (uoff. navn: rubin danio)

D. dangila

D. erythromicron

D. feegradei (varianten "Yoma")

D. kerri (ø-danio)

D. kyathit (uoff. navn: orangefinnet leoparddanio)

D. margaritatus (uoff. navn: celestial perle danio)

D. nigrofasciatus (pletlet danio; uoff. navn: dværgdanio)

D. rerio (zebrafisk)

D. rerio (varianten "frankei" med populærnavnet leoparddanio)

Devario auropurpureus

D. malabaricus (malabarbarbe, malabardanio)

D. shanensis

Rasboraer

Boraras brigittae (uoff. navn: moskitobarbe)

B. maculatus (uoff. navn: dværg rasbora)

B. merah

Microdevario gatesi

M. kubotai

M. nana

Microrasbora rubescens

Rasbora borapetensis (rødhalet rasbora)

R. daniconius (guld-/sortstregt rasbora)

R. einthovenii (diamantrasbora)

R. kalochroma (klovnrasbora)

R. rubrodorsalis

R. trilineata (saksehale(rasbora))

Zebrafisk og genmodificering

Danio rerio (zebrafisk) er en kendt art, der udover at være en populær akvariefisk bruges i mange forskellige sammenhænge bl.a. i naturen til myggekontrol (hvorfor den bevidst er introduceret til andre lande) og som forsøgsdyr til forskning i udviklingsbiologi.

Zebrafisken er endvidere den første fiskeart, der blev genmodificeret til at blive selvlysende. I dag findes der også andre genmodificerede, selvlysende arter på markedet.

Bemærk at import, handel og hold af genetisk modificerede organismer, heriblandt selvlysende fisk, til privat brug som udgangspunkt er forbudt i Danmark jævnfør lov om miljø og genteknologi (nr. 869, juni 2010). Herudover vides det ikke præcist, hvordan sådanne ændringer i fiskens genmateriale og udseende påvirker dens biologi, levevis, adfærd, velfærd mv. Også af denne grund må det kraftigt frarådes at anskaffe sig genmodificerede fisk, hvis de ulovligt findes i handlen.

Rasboroides vaterifloris
(perlemor-rasbora)

Sundadanio axelrodi

Trigonostigma espei

T. hengeli (hengels rasbora)

T. heteromorpha (kilepletbarbe)

Trigonopoma pauciperforatum
(tidl. *Rasbora pauciperforata*;
glødelysrasbora)

Øvrige cyprinider

Barilius barna

B. bernatziki

Crossocheilus oblongus
(falsk/siamesk flyvende ræv,
siamesisk prydfinnebarbe)

Cyprinella lutrensis (amerikansk
rødfinnebarbe; uoff. navne:
nordamerikansk løje, amerikansk
regnbuebarbe)

Eirmotus octozona

Epalzeorhynchus bicolor
(rødfinnet/rødhalet højbarbe,
rødhale; uoff. navne: rødhalet
labeo, ildhale)

E. munense (brun
labeo/læbebarbe; uoff. navn:
regnbue ildhale)

Laubuca dadiburjori

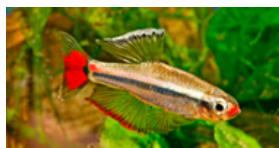
L. laubuca (indisk glasbarbe)

Sawbwa resplendens

Tanichthys albonubes
(skybjergfisk; uoff. navne: hvid
skybjerg, kardinalfisk)

T. micagemmae (korea variant;
uoff. navn: vietnamesisk
skybjerg)

Doktorfisk og fiskespas

Garra rufa, der populært kaldes doktorfisk, er efterhånden er særdeles kendt art, da den er blevet meget populær som aktør i de såkaldte 'fiske-spas'.

Deres tendens til at nippe døde hudceller af menneskers hud, heriblandt på fødderne, forekommer i naturen i varme kilder i bl.a. Tyrkiet, hvor arten naturligt lever, og hvor mennesker i tidens løb har yndet og stadig ynder at bade.

Arten importeres i dag til mange lande til brug i fiske-spas.

Brug dog kun sådanne fiskespa's, såfremt fiskenes velfærd er tilgodeset. Dette indebærer, at fiskene holdes i akvarier med god vandkvalitet, rigeligt svømmeplads og mulighed for at søge skjul og skygge, samt at de fodres.

DANSK
AKVARIE
UNION

Denne pasningsvejledning er udarbejdet af Dyrenes Beskyttelse i samarbejde med Dansk Akvarie Union. Beskrivelserne er dermed et udtryk for, hvordan vi mener, arterne bør holdes, således at deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov opfyldes. Der tages forbehold for, at arterne kan holdes på andre velfærdsmæssigt forsvarlige måder end dem beskrevet. Ligeledes tages forbehold for, at ny viden om arternes biologi og erfaringer med deres hold kan foreligge efter udarbejdelsen af denne vejledning.

3. version. Februar 2014